

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strălătatate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rîndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fiecare publicare.

Prenumerățiune nouă

la

„Telegraful Român”

care apare de trei ori pe săptămână, deschidem pe anul 1884, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedea în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pîlîngă asigurațiune postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al poștei ultime să fie scrise bine, ca să se poată ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfîrșește cu ultima Decembrie 1883, a’și înnoi din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista, sau a întârșia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român” în Sibiu.

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fășii de adresă dela abonamentul ultim.

Revista politică.

Sibiu, în 17 Decembrie.

Din incidentul sîrbătorilor e linisce în statul nostru. În parte mare am trecut și preste restaurațiune în comitate. Cei învingători și serbează prin petreceri învingerea, ear cei învinși ear prin sîrbări încearcă a se mîngăia.

Diarele de Marți sînt pline de epiloguri cu privire la alegerile municipale. Și ce e lucru ciudat, aproape toate sînt nemulțămite, cu rezultatul alegerilor.

Cei dela putere sînt nemulțămîți, căci după ei, funcționarii nu desvoaltă destul zel întru promovarea scopului suprem, — cei din opoziție din motivul, că în cele mai multe locuri s’au ales oameni netrebniici.

Ce mulțămire sufletească avem noi din toate acestea, numai Dumnezeu ne scie. Reaua administrație totdeauna aduce rele duple: Sîrșicia generală și demolarisarea. La noi e greu a constata, care din aceste două prevalează. Ceea ce scim e că ambele și-au eluștat un onorific loc în viața noastră de stat.

Visita principelui de coroană al Germaniei la Roma tot se comentează încă. Însemnătatea ei duplă politică se susține în felu de felu de variațiuni.

FOIȚA.

Disertațiune *)

despre necesitatea promovării și protecționării meseriilor între români.

Doi factori principali condiționează puterea, vaza, influința și bunăstarea unui popor, adică: cultura și averea materială.

Între acești doi factori există o strînsă legătură, de oare ce se scie, că cultura întimpină uneori pedeci neînvincibile în mersul ei, dacă i lipsese puterea materială; de altă parte averea materială fără cultură este un capital fără preț.

Fie-care popor, care voiesce să joace un rol însemnat între celelalte popoare, trebuie să caute, să ajungă la un grad mai înalt de cultură și să nisească, să mărească starea sa materială, cât se poate de mult. Fiindcă popoarele se compun din membri, din indiviși, este natural, că se pretinde dela fie-care membru al marelui corp național, să caute toate mijloacele oneste spre a’și mări, cât se poate de mult averea sa; eară datoria bărbaților inteligenți: datoria reprezentanților luminați ai unui popor este: de a ține bilanș (socoteala) și a observa: de crește sau scade averea poporului. În

*) Cetită cu ocașiunea Asociațiunei transilvane din vara trecută în Brașov de P. Bartolomeiu Baiulescu. Red.

În ce privește vaticanul se țice, că guvernul german va reveni asupra legilor agravătoare pentru catolici, făcînd papei mai multe concesțiuni. Ear în ce privește curinalul s’a recunoscut în fața lumii, că Roma nu mai e a papilor, ci că ea este capitala Italiei unite. Prin aceasta s’a deschis cerul viitoriului Italiei, și nimica nu mai poate ține în rezervă pre statele catolice de a tracta pre Italia ca putere mare. În special Austro-Ungaria poate eși din rezervele sale și monarchul nostru poate face contra-visită regelui Italiei în Roma, fără privire la fictiva captivitate a papei.

Precăt de splendid a fost primit principele Germaniei în Roma, pe atât de frumoasă a fost și despărșirea lui. Când a ajuns la Ala în trecerea sa spre Berlin, a primit o telegramă a regelui Italiei, în care îi mulțămesc încă odată pentru visita făcută, și înainte de a părăsi pămîntul Italiei îl mai salută încă odată. La acestea principele i-a trimis următoarea telegramă: Frumoasa ta telegramă m’a mișcat adînc. Mi înnoesc mulțămita mea pentru buna primire, ce mi-ai făcut tu, regina și poporul țeu în aceste țile, primire, care va rămîne imprimată în inima mea.

Dumnezeu se te binecuvînte pre tine, și binecuvînte Italia, pre care cu regret o părăsesc, însă mă leagă de ea simțemintele adevăratei alipiri. Ți strîng mîna ca amic, și te rog spune reginei și fiului țeu salutările mele. Nu te îndoii de intimitatea fratelui țeu, Fridrich Wilhelm.

Norocul suride francesilor în China. Sontaye deja în mîinile lor. Încă Joi sara mulțămii guvernul admiralului Coorbet pentru luarea fortăreței, denuindul de mare oficer al legiunei de onoare. L’a însîrcinat totodată să exprime și trupelor satisfacțiunea guvernului pentru brava ținută.

În urma acestei învingeri ear se vorbește de mediațiunea puterilor streine, și mai ales a Englierei, care ar primi în cazul acesta unele favoruri de mare importanță în China.

În țilele din urmă s’a scris multe despre nouele mișcări nihilistice în Russia. Panica fu mare, când veni vestea din Berlin despre o vulnerare a țarului, care a cădüt din sania și și-a frînt un braț. Fiind că întemplerarea s’a ținut secret, toată lumea și închipuia atentate nihilistice. Vine acuma țiarul oficial, și ne spune, că la vîntoarea din 10 Decembrie s’a rîsturnat sania țarului și el s’a lovit la umărul drept, însă lovitura nu e grea și ea se va vindeca curînd. Astfel s’a ridicat peatra de pe peptul opiniei publice.

cas când ved că poporul este ameninșat de sîrșicie sînt datori acei Reprezentanți a’i oferi toate mijloacele spre a îmbunătăți puterea materială.

Poporul român din cauze nedependente de voința lui, a avut nefericirea de a rămîne mult timp în întunerec, fără cultură și astfel soarta lui tristă l’a adus și la un grad îngrozitor de sîrșicie, care îl ameninșă din ții în ții tot mai mult. O epocă (vreme) mai favorabilă a lăsat să străbată și la Români o rașă de cultură, și mulți dintre ei au avut fericirea, de a cunoaște poziția înaintată, ce ocupă alte neamuri și starea dureroasă, în care se află poporul nostru.

Datoria bărbaților acestora mai luminați este: să cugete în fine și la ameliorarea (îmbunătățirea) sorșii poporului nostru, care în maioritarea lui este lipsit de cultură și se luptă greu și cu sîrșicia.

Nu avem de lipsă să născocim mijloace nouă, pentru de a se îmbunătăți soarta poporului nostru. Avem destule modele înaintea noastră. Istoria celorlalte națiuni cultivate ne arată drumul, ce l’au făcut ele spre a ajunge la nivelul, pe care se află. Să cercetăm și să studiem fazele (drumurile), prin cari au trecut acele națiuni; se imitam tot ce a contribuit la înaintarea lor și să ne ferim de rețăcirile, ce le au comis. Urmînd astfel vom ajunge mai ușor la scopul, cătră care tindem. Nu voesc să vă ocup cu cele ce voiu avé onoarea a vorbi, cu mijloacele pentru promovarea culturai, pentru că os-

Sultanul a decorat pre regele Italiei cu ordinul „Imtiaz”.

Relațiunile între Rusia și Polonia.

Sub acest titlu țice „Romanul”, țiarul oficios „Warchaswki Dnewnik” publică un lung articol, prin care respunde cu înfuriare la insinuările și atacurile îndreptate neinterupt de presa polonă din strălătatate contra guvernului rus. În acest articol se țice între altele:

Ne place a crede, că adevărații sau numai înventați corespondinți din Varșovia ai țiarelor din Cracovia, Lemberg și Posen, precum și redactorii și directorii lor, urmăresc un scop real oare care. În ce constă aceasta? În aceea de a face a fi urite Rusia și guvernul rus. Naturalmente nu de Poloni din Cracovia, Lemberg și Posen și mai ales de aceia din imperiul țarilor. Minunat. Și apoi? Nu cumva se se așăte vre o revoluțiune? Care i-ar fi consecința? Esilări, împușcări, confiscări, închideri și mînăștiri... Ori în acel imperiu al ilusiunilor, în care trăiesc aceste țiare, mai există credința într’un ajutor al Europei, al Austriei sau al Germaniei?... Fără a ne preocupa mai cu de amînnutul de pretinsul ajutor ce se așteaptă dela Europa în genere sau din partea Austriei, vom observa numai politicilor dela acele țiare, că există un preț, cu care am pute, în cel mai rău cas, să rescumpărăm nu numai pacea cu Germania, dar încă și amicitia ei. Acest preț îl cunoașcem și nu ne pare tocmai mare: și dacă acest arangeamînt nu s’a încheiat încă, apoi cauza este numai, fiindcă n’a fost încă trebuință, fiindcă n’a fost trebuință să facem vre-un sacrificiu, spre a rămîne în bună înțelegere cu Germania, și apoi încă fiindcă guvernul și poporul rus au făcut destule sacrificii în interesul slavismului. dar ei n’au sacrificat nici o dată pe Slavi.

Ceeace spunem în acest moment aci, este atât de lămurit, în cât sîntem pe deplin convinși despre aceasta; numai aiurătorii, visătorii și idealistii, cari au perdut ori ce capacitate de a pricepe vieța nu vor înțelege și nu ne vor aproba. Dar cea mai mare parte din populațiunea Poloniei ne va pricepe. Și ne va pricepe întreaga clasă a comercianților și industriașilor, care există și se află în starea cea mai înfloritoare, numai mulțămîta comandelor de dincolo de Bug și Niemen. Ar fi de ajuns să înfiinșăm fruntăria vamală în Orientul Poloniei, și îndată industria imperiului, care se desvoaltă atât de repede, va face cele mai mari stricăciuni și pagube. Si ne vor înțelege proprietarii mari și mici, cari nu vor mai scî, ce se facă cu produsele lor, dacă nu va mai fi armată rusă în Polonia.

tenelele Domniilor Voastre și progresele, ce le a realizat Asociațiunea Transilvaniei în direcțiunea aceasta, sînt recunoscute de toți, cari urmăresc cu atențiune activitatea ei.

Voesc să tractez despre un mijloc pentru îmbunătățirea sorșii materiale a poporului nostru și cred, că tractînd acest obiect pot să conțez, că mi se va da atențiunea pentru căte-va momente.

Toate popoarele, cari ne împun așii cu influința lor, cu bunăstarea lor, posed pre lîngă un comerțiu estins și o industrie desvoltată la un grad superior. Comerțiu și industria le a ridicat la nivoul (culmea), pe care se află ele astăzi. Este de prisos a proba aceste cu multe cuvinte, căci este de ajuns să ne întrebăm: Cum a devenit Anglia domnițoarea Asiei? Cum a demonstrat Francia, că nu e învinsă? Cum și-a căștigat importanța nisce țerișoare mici ca Belgia și Olanda? Voiu respunde, că prin comerțiu și industria lor însemnată. Prin comerțiu și industria lor au ajuns popoare culte a subjugă pre celelalte popoare neculte. Puterea armată a jucat o rolă secundară (de a doua mînă) la cucerirea multor teritorii și politica economică a fost factorul principal, care a făcut dependente (atârșătoare) popoarele orientului de unele națiuni ale occidentului. Poporul nostru român posedă un mic comerțiu, dară i lipsese aproape cu totul tot industria și prin urmare și clasa puternică și cu influință a industriașilor. I lipsese dară poporului nostru un isvor

Citatul țiar declară mai la vale că guvernul rus nu voiesce nici de cum a nimici limba polonă după cum strigă pe toată țina țiarul „Csas“ și con frații lui, ci se silește numai și se va sili mereu, că limba imperiului să păstreze locul, ce i se cuvine în Polonia. Guvernul rus nu voiesce nici cum a desființa națiunea polonă, ci se silește numai și se va sili mereu, ca ea să nu fie în organismul Statului nostru un element de desbinare.

Si atunci tocmai — și numai atunci — astfel încheie țiarul oficios, când se vor vedea simptome, că am ajuns în adevăr acolo, va putea fi vorba de a acorda drepturi și privilegii regatului Poloniei, de care se bucură toate celelalte ținuturi pacifice ale imperiului. Ele nu vor putea fi acordate de cât atunci, după cum a dis mai țilele trecute un demnitar rus cătră un magnat polon; „Când durerile noastre vor fi și ale voastre și amicii noștri și ai voștri.“

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Ilia murășană, 23 Decembrie 1883. Domnule Redactor! Pe când conform promisiunii date, mă găteam a mai scrie puțin și despre trebile bisericescii școlare din protopresbiteratul Iliei, o aparițiune în Nrul 51 al foaiei săptămânare „Hunyad“ mă face să tresar. Cu grabă aruncând ochii peste coloanele acestei foi, ved că 5½ di: cinci și jumătate notari din tractul Iliei se pun din toate puterile și răspund „Săteanului“ la corespondența din „Telegraful Roman“ Nr. 139 a. c. cu multe frase și mare pathos.

Eu în adevăr cu toată serioșitatea o spun, că dacă nu ar fi dis-o dlor apriat, că prin corespondența dlor din „Hunyad“ voesc numai pur și simplu a combate părerea „Săteanului“, nu o ași fi știut; însă de vreme ce domni notari se declară într'acolo, clar destul, atunci nu pot întrelăsa ocaziunea, a nu le da un drept răspuns.

Tare scurtă vedere trebuie că au acei domni — când dlor cetind aceiași corespondență, nu ved, dar nici nu pricep, că ce au cetit? — permită-mi acei domni notari, că sunt silit a mă exprima astfel — pentru că dacă dlor ar fi cetit cu mai multă atențiune — dacă sunt interesați — și cu pricepere, făcând puținică logică notărășască, ar fi aflat destul de nepotrivit a da răspunsul din „Hunyad“ în același sens în care l'a dat. —

„Unde dai și unde creapă!“ — Instrumentele imediate, — în sensul adevărat al cuvântului — a dlui pretore, din toate puterile bat în doba mare cu măciuci datate și numerisate, că dl pretore este cancelist bun, funcționar strict, acurat și curat și că chiarăși când a cerut însuși investigația în contra-și — și măcar că nu a stat nici un actore și nici o jalbă în față cu dlui, rezultatul investigației chiar și într'aceea a fost foarte splendid și multămitor pentru dl pretore, că nu s'a dovedit nici cât, că dlui ar fi defraudat chiarăși și nici bani. — Ușor te aperi de o incusă nedreaptă, dar mai greu de una dreaptă; dar și mai ușor când nu ești acusat de nimenea, pentru că în

casul din urmă nici nu trebuie să te aperi, și totuși rămâni cine — ai fost!

Apoi dlor notari! Spuneți-mi dvoastră că unde am scris eu aceea, ce dvoastră vă siliți din repusteri a combate? Unde vă este rațiunea? — În adevăr dvoastră faceți ca lupul din poveste, carele a mâncat vițelul. — Consecuența: ce serviți ați făcut dlui pretore? — și oare de ce nu se află și alți oameni, cari se apere pe dl pretore decât notarii dlui? — curios! —

Îi asigur pe acei domni notari, că am avut destulă ocaziune a cunoaște pe dl pretore din tractul Iliei — deși nu tocmai de mult — dar mai bine ca ori și care dintre dlor; știu ce merite are, și știu care este opiniunea publică.

Poporul nu-i este de nici un folos, că dl pretore are numai actele sale în ordine, pentru că poporului îi trebuie un pretore, carele își bate capul și de bunăstarea poporului, l' spriginesce în casuri de nevoi și-l apără de asupriri nedrepte și ilegale. Aceasta o poate pretinde poporul cu tot dreptul dela un pretore, — pretorele trebuie să fie om popular! — și este pretorele present omul poporului? — și se află unul, carele îndrăsnesc a afirma că pretorele este omul poporului? —, pentru că de ar fi numai cât de cât om popular mulți dintre domni notari din tractul Iliei în locul sfărmiturilor, ce le mănca după notariatul lor ar mânca răbdări prăjite. — *Sapientii satis!* —

Prima chemare a funcționarului politic administrativ este a se îngriji pentru bunăstarea statului și pentru ca aceasta țintă să și-o poată ajunge, trebuie să se coboară între popor în colibeale lui întunecoase și strâmte, și aici între limitele legii sfătuind și spriginind poporul, și poate face multă ușurare, — pentru că poporul este baza statului și trebuie grigit de aceasta, ca să nu se dărime; o face aceasta pretorele tractului Ilia? — o poate face? — nu! de o mie de ori nu! pentru că se numește Baron Kemény Elek — și nu o poate face! — concludiunea logică la aceasta este: și dacă nu o poate face atunci, pentru că nu ne ținem demni, ca tractul nostru să facă excepțiune din cele multe de sub coroană. —

Cuget că aceasta părere o are fiesce care patriot bun și fiesce carele este competent a o spune. Așa domnilor notari!

Domni notari subsemnați sub corespondența din „Hunyad“ — după ce gătând cu cântul în „lăute și si în cimpoi“ — despre amicitatea afabilitate, înțelepciunea și toate însușirile bune — ce le pot avé alții — ale dlui pretore, nu se sfiesc a se lauda și dlor puțin cu „cunoștințe despre relațiunile și părerile poporului; va se dăcă că dlor studiază necontentit poporul în toate vinele lui!“ oh, Doamne! . . .

O. dle Redactor! Dacă „paserea de pe pene se cunoaște“, — după cum dăc domni notari ai noștri „Săteanului“ — atunci permiteți-mi a vă da o ilustrațiune a capacităților Bárdy Kálmán și Lakatos Dóme — alias *DLakatos* — (cum e propria-i subscriere — din corespondența din „Hunyad“, ca să știți cu cine avem de lucru, pentru că celorlalți notari — cu excepțiunea celui de jumătate notar, carele nu că cunoaște el poporul, dar mai bine îl cunoșce pe densusul mulți, cari îi cunoșce prea bine în ce relațiuni stau față de cestiunea aceasta nu voesc ale imputa deocamdată nimic —

numai Bárdy Kálmán și Lakatos Dóme, cari au convocat notarii ceialalți pentru crearea corespondenței din „Hunyad“ — (afară de doi, care nu sunt subscriși în corespondența cestionată adică dd. Crișian și Dragomir.) — sunt următorii: Bárdy Kálmán, notariu cercual al Burjucului, în notariat locuit pur de Români învătând a ceti și a scrie, a a avut un timp educațiunea după metoda lui Schärf Israel, după aceea cu basă bună de educațiune, s'a dus la academia de comerț la „Mangli“ în Zam, unde ședând un timp după „Pudli“ se desvoltă prin studiu necontentit de scriitor de notar, și după aceea venind nu știu, de unde la Zam, se urcă ca scribă lângă pretorele Fodor, carele, se dăce, că pentru două atestate grohotitoare de „bună capacitate“ i-a ajutat cu ocaziunea organizării a comunelor a se urca în spatele Burjucanilor ca notar. Joacă bine „Färbli“, și s'a făgăduit că normele, gimnaziul și alte școale va absolve de acum înainte — de present un omuț mic și subțirel, atât corporalmente, cât spiritualmente se pare încă în desvoltare; prin urmare nu putem aștepta dela densusul nici o părere desvoltată!

Lakatos Dóme, alias Dimitrie La-atiș, a venit în anul 1882 la Zam, în tractul Iliei, de notar, de atunci, în adevăr cu părere de rău o spun, că a devenit bolnav, și doară nici astăzi nu știe bine, unde îi sunt comunele, și dlui vrea să cunoască poporul și părerile lui, dar nu te mira, dle redactor, pentru că dela un om bolnav nu pot aștepta o părere sau judecată sănătoasă. — *Sic se res habet!* —

Acum poftim judece ori cine, ce vreau domni notari? — cugete poporul, că în a cărui brațe s'a aruncat? — judece și pe „Săteanul“ că drept are sau ba? — Nu se minuneze poporul că trebile lui merg așa rău, că de vreme ce aceia nu-l părătesc căroră poporul însuși le-a creat existența și le dă din di în di bucătura de toate țilele, atunci cine se-l părătescă?! —

On. dle Redactor! mă rog a-mi permite că m'am slobodit cam tare, dar vă asigur, că sunt indignat despre purtarea dlor notari. Dacă jurstările vor pofti ași mână se va dovedi, ce va se dăcă: „*Vox populi*“.

În fine domnilor notari le spun, după ce îi am convins că știu și cunosc toate ca și dlor, încă poate că mai bine, ca să se pădească spre viitor, că nu știu ce se va mai întâmpla: *tempora mutantur* — și atunci earăși vor avé lipsă de popor. — Din partea mea de ocamdată cu atât îi ert, și rog și pe a tot putintele Dumneșeu să le erte că: „doi notari nu știu ce fac!“ — Earăși poporul ia-și față de domni notari morală din fabula „Sobolul și ari-ciul“. — Amin! — „Săteanul“.

Serisori din Francia.

(Corespondență particulară a TELEGRAPHULUI.)

Paris, 15 Decembrie.

Moartea regelui de Anam. — Reșelul cu China. — Curtea cu Jurași surprinsă. — Un condamnat la moarte.

Diarele engleze ne aduc o știre îngrijitoare în ceea ce privește orientul depărtat. Una din depeșele primite de cătră „Standard“, anunță cumcă Tiep Hoad, noul rege din Annam se află otrăvit și că o revoltă a îmbrățișat întregul regat. Aceiași depeșă mai adaogă că amiralul Courbet,

puternic pentru îmbunătățirea stărei sale materiale și totdeodată este espus a se lupta cu miseria (serăcia) și a fi subjugat de poparele mai înaintate.

Trebuie dară să ne cugetăm serios, cum am putea delătura această calamitate (suferință) și cum am putea repara, ceea ce am negles până acum, adică: cum am putea lucra cu mai mult sporiu pentru introducerea și promovarea meseriilor între Români? Ce e de făcut, ca să putem crea școli, ateliere (lucrătorii) de meserii: să putem forma industriași perfecți; să putem avea o clasă mijlocie în poporul nostru, ca astfel să și câștige adevărata independență? Națiunea română a adus multe sacrificii pentru desvoltarea poporului român, însă pentru promovarea industriei, pentru formarea clasei mijlocie dela anul 1848 încoace a făcut prea puțin.

Este timpul suprem a ne cugeta serios și la această cestiune, mai cu seamă, fiindcă vedem că la noi în Transilvania ne stăpănesc prin clasa mijlocie conlocuitorii noștri străini, și fiindcă vedem, că poporul nostru e amenințat de miserie.

Mi-am propus deci a studia împreună cu Domnia Voastră pe scurt nisce cestiuni, cari cred, că vor fi urmărite cu atențiune, adică:

I. Ce industrie au avut Români în seculii trecuți?

II. Ce progres au realizat Români pe terenul industrial, dela anul 1848 până astăzi?

III. Cari sunt mijloacele, prin cari s'ar putea promova cu mai mult sporiu meseriile și industria între Români?

I.

Despre industria română din seculii trecuți nu voi vorbi mult. Legile de pe atunci interdiceau Românilor a învăța vre o meserie. Români erau robotari și trebuiau să facă servițiile feudale (de servitute) domnilor săi. Când ar fi învățat Români vre-o meserie, nobilii ar fi remas de pagubă la munca câmpului de acele brațe. Mai mult: Românilor nu le era nici ertat să poarte manufacturi orășenesci. Din această cauză credem noi că ei nu au putut învăța meserii și nici a se forma între ei clasa mijlocie.

Industria, care o găsim la Români în seculii trecuți, se poate numi industria casnică. Îmbrăcăminte românilor era pregătită de cătră femeile române, cari se distingeau de alte femei prin talentul lor, care l'au desvoltat în meseria aceasta casnică.

„Atunci aveam nevoie de prea puține obiecte din afară — așa se scrie în vechile instituțiuni ale României (*). Țeranca română era fabricantul tuturor obiectelor necesarii vesmentarii familiei sale. Ea „cu cânepa, inul și lâna dela vitele sale își căpătuia toate vestimintele necesarii pentru ai casei.

(* Ioan Brezoeanu, Vechile instituțiuni ale României p. 47.

„Pe culme în casa țerancii române se vedea aceea ce „era maiestros lucrat de propriile ei mâni: marame „brobodele, covoară, velnicul cel cusut cu flori și „cu fluturași; se vedeau: fota, scurteica și trâmbele „de pânză. Româncuța prepara cămașa, țarii, cioarecii, minteanul, sumanul, sarica, zechia și gheba „bărbațului său; ear vestimintele de pat: lepedeele „și numeroasele perini cu flori de arnicu măestrite, „împodobeau căscioara ei cea simplă și curată.

„Bărbațul român la rândul lui pre lângă economia agricolă, pre lângă știința lui de a-și clădi „casa de lemn, de a și face car, plug, și toate uneltele, creștea și vite frumoase, dela cari avé lapte „și lână; cultiva Albinele, cari i da miere și ceară. „Pe lângă lucrurile agricole țerantul român se ocupă „și cu meserii de lemn: făcea bote, ciubară, putini, „roate și altele. Alții se ocupau cu industria: olăria, strachini, tipsii, oale, urcioare și borcane erau „productul mânilor lui de pe timpul iernei. Piva „țerantului de acea frumoasă și trainică dimie în „patru ițe, albă ca zăpada și deasă ca pelea.“

Acestea și altele de felul acesta făcute din talentul propriu al românilor fără instrucțiunea nimeni, sunt fructele industriei casnice românesce din seculii trecuți.

Obiectele din fer însă, adică: lăcate, cuțite, șni etc; din pele: pantofi, cisme, papuci, ghețe, din lână și pâr: pălării blaue, plapome etc. etc, din

care se află în luptă zilnică cu steagurile negre, cere trimiterea unui ajutor cel puțin de 6000 oameni.

De altă parte „New York Herald“ comunică și el o depeșă, care concordează cu aceea a ziarului englez; această depeșă datată de altă eră și espedată din portul Hong-Kong relatează următoarele: scirile din Hué, cari au ajuns la Hai-Phong, anunță că regele Annamului se află otrăvit. Partidul revoluționar a declarat războiul Franciei și se presupune, cum că acest partid se află inspirat de câtră emisarii chinezi.

„Chinezii amenință porturile ocupate de francezi.“

Eată dar situațiunea noastră pentru moment. Ministrul Ferry, având carte blanche din partea Parlamentului se pregătește la război, dar mareșalul Policeau a îmbătrânit și nu cred să accepte earăși o preumblare până la Tonkin. Apoi după toate sunt și sciri foarte rele, cum că China de aji nu mai e cea de altă dată și armatele chineze, comandate de oficeri americani și europeni sunt capabili a ține piept nu numai Franciei, dar și unei alianțe a puterilor europene.

* * *

Jurații din Lion au comis eră o greșală teribilă. O depeșă, ce a sosit de acolo anunță cum că dl Cyvoct se află condamnat la moarte de câtră Curtea cu jurați din departamentul Ronei. Trei cestuini au fost puse juriului- prima privitoare la asasinatul comis în ziua de 22 Octombrie anul trecut în cafeneaua Bellecour, print'o bombă asvârlită sub masă; secunda la încercarea de omor; a treia la complicitatea prin ajutorarea, sfătuirea și instruirea făptuitorilor.

Jurații au răspuns negativ la cele două dintâiu, și au declarat pe Cyvoct complice de atentatul comis.

Inconsecința verdictului e flagrantă și aceasta cetitorul o va vedea din următoarele fapte culese din acest remarcabil proces; iată câte-va mărturisiri făcute:

D. Chenier, veterinar, declară că a vădut pe un individ, care seamănă cu acusatul, care are aceeași fisionomie, cu toate că Cyvoct pare a fi mai slab.

Koemgen, patronul cafenelei Bellecour, declară că recunoaște și el pe acusatul Cyvoct, care a ocupat locul Nr. 2, în momentul, când bomba a fost asvârlită.

Cyvoct. Mărturisirea dlui Koemgen nu poate fi serioasă, căci este imposibil ca el să mă recunoască.

Koemgen. Vorbesc adevărul, sunt sigur că aji fost. Hyacinthe Flô, chelnerul cafenelei, afirmă cum că în adevăr a servit pe acest client în ziua comiterii crimei.

Cyvoct. Este revoltător a vedea cum oamenii vorbesc cu așa ușurință, (ochii acusatului sunt plini de lacrimi).

Rose Theano, declară, că e sigur cum că acusatul nu este omul, care a fost în cafenea.

Ermingeat, croitorul din Losanna, afirmă că acusatul a venit la Losanna în ziua de 11 Octombrie anul trecut și că a descins la densusul, „Cyvoct a venit la mine căci mă cunoscea prin d. Déjoux, socialist anarchist, care trăia în casa mea. Acusatul a rămas la mine aproape trei săptămâni; apoi sosi o femeie pe la 22 Octombrie (ziua esplosiunii bombei) și am plecat cu toții la Geneva, unde făcurăm o plimbare. Numai pe la Noembrie a părăsit casa mea și a plecat la Belgia.“

Această dispozițiune se află confirmată de Felicien Darblay, care declară că a vădut tocmă în ziua de 22 Octombrie pe d. Cyvoct la Geneva, asemenea aceasta se confirmă și de dna Ermingeat și d. soara Rosalia Koller.

Iată dar această parte a procesului, care a fost menită să risipească ori-ce eșafodagiu de acușă, cât de abil făcut de D. Block, procurorul general, simțind că ar scăpa o victimă din mâini, părăsi partea acușă, care voia să probeze cum că Cyvoct este omul, care a svirlit bomba și și concentră rechisitorul prin a face procesul societății internaționale

de lucrători cari după spusele d-sale avea o ură particulară contra cafenelei, unde se strâng capitaliștii și fabricanții. „D. Cyvoct e complice asasinatului comis, de oare ce a fost girantul ziarului anarhist „Droit social“, care propagă atentate etc.“

După ce vorbi apărătorul acusatului, se sculă d. Cyvoct și cu o voce tremurândă de emoțiune declară:

— Autorul atentatului de la cafeneaua Bellecour e un monstru. Dacă aș fi culpabil, aș merita moartea. Dacă credeți, că sunt culpabil, apoi condamnați mă la pedeapsa capitală, căci resping ori ce circumstanțe atenuate. Voiu să mor mai bine, de cât a trăi în desonoare (emoțiune generală).

După aceste cuvinte, după un discurs remarcabil al advocaților, jurații aduseră verdictul de mai sus. Când președintele curții dete citire verdictului, prin care acusatul se condamnă la moarte, un strigăt sfșiitor se auzi în public „Nu, nu, copilul meu nu e vinovat!“

Cyvoct auzind pe mama sea dișe!

— Nu plânge mamă, voiu fi asasinat, dar nu asasin! Jurații zăpăciți, căci nici unul din ei nu credușe că verdictul lor aduce pedeapsa cu moarte, au semnat imediat un recurs de grație, dar d. Cyvoct a respins recursul și a declarat că nu acceptă comutațiunea pedepsei.

Evenimentul fu grav, foarte grav, căci s'a condamnat la moarte un om, care n'a comis altă crimă de cât aceea că a fi fost girantul unui diar. Acest eveniment monstruos se complică și mai mult, căci d. Cyvoct a fost estrădat de Belgia nu ca unul ce ar fi comis un delict de presă, ci ca un om care este inculpat de a fi asasin. Francia, această țeară republicană altă dată, această țeară cere grație mărețului său trecut, are pretenție și aji la venerațiunea omenirii întregi, precum găscile ar fi pretins numai sciu ce grație găscilor, cari au scăpat Capitolul de invasia barbarilor, — a înșelat într'un mod nedemn pe vecina sea Belgia, cerend estrădarea unui om declarat de criminal comun și apoi condamnându-l pentru delict de presă.

Iată unde ne adus lipsa de principie, lipsa de drapel!
G. de M.

Varietăți.

* (Postal) În comuna Vecșea murășeană (Mares-Vécs) comitatul Mureș Torda este a se ocupa postul de magistrul postal. Condițiuni: contract de oficial și cauțiune de 100 fl.

Emolumente:

150 fl. salariu și 40 fl. paușal de cancelărie. Asemenea și în comuna Bugyon comit. Turdariaș. Condițiile cele de sus. Emolumentele 120 fl. salariu 40 fl. paușal de cancelărie și 300 fl. paușal de transport.

Suplicele sunt a se trimite în termen de 3 săptămâni la direcțiunea postală din Sibiu.

* (Necrolog.) Se aduce la tristă cunoștință publică din partea amicilor și cunoscuților săi, că în 22 Decemvre v. 1883 s'a mutat la cele eterne tinărul preot **Ioan Giula**, din comuna Dencu Mic (Tractul Orăștiei) în etate de abia de 28 de ani. Abia de un an de când a intrat pe spinoasa carieră și nemiloasa soarte îl și răpi din sinul poporenilor săi.

Fie-i țărâna ușoară!

* (Sciri din România.) Comisiunea Camerii a desființat 4 din 8 seminariile eparhiale, pentru a înlesni întrețiverea în bună stare a celor 4 ce rămân și care vor fi de 7 clase.

cânepă: căpestre, funii, frânghii etc. din metale: clopote, căldări, festnice și altele, precum și lumine, săpun și altele nu le preparau românii, ci pentru ele au curs părăluțele lor în decurs de sute de ani tot în pungile streinilor, fără ca să primească ca equivalent (indărăt) ceva în schimb, după care se ajungă acele parale earăși în pungi românesce. Este prin urmare constatată, că a existat în seculii trecuți la Români o industrie de casă și putem afirma, că aceasta s'au aflat într'un stadiu de înflorire, precum nu aflăm la multe popoare. Aceasta industrie era însă cultivată numai la țeară, la sate. Industria orășenească era cu mult mai îndărăt. Manufacturile necesarii tuturor locuitorilor: Articole de piele, postav și stambă erau fabricate de streini. Nu aflăm în seculul trecut de cât numai în regimentele române grănițeresce: croitori, cismari, zidari, pe la Abrud întâlnim așa numiți băieși, ear din unele manuscrite și acte procesuali cu industriașii sasi, aflăm că în Brașov au mai existat: vâpsitori, blanari, și fabricanți de șinoare sau gaitane felurite; un articol foarte căutat în Turcia.

Chiar și aceste puține meserii nu erau reprezentate în toate părțile locuite de români, ci cu deosebire pe acolo, pe unde Români se aflau în împrejurări mai favorabile.

Nu este superfluu (de prisos) a adauge aci, că și comerțul între Români în seculii trecuți a fost foarte mărginit. Așa în seculul al 17-lea, când

statul a început a încurajia prin privilegiul comerțului din orient numit levantin, care se făcea cu lână, bumbacuri, mătăsării și altele și mai cu samă în urma neodichuirilor din Turcia, unde nu era asigurată persoana și averea, au început a trece comercianții din Turcia, în Transilvania și Ungaria.

După naționalitate acești comercianți erau greci români, albanezi, și bulgari, cari petrecend ca străini au format în țările noastre așa numitele companii grecesce. În aceste companii erau foarte mulți români, dară fiindcă spiritul național pe timpul acela era puțin și nici nu era suferit românul să poarte comerț, acei comercianți prefereau a fi numiți greci.

Centrul acestor comercianți în Transilvania era Brașovul în urma pozițiunii lui geografice, și fiind că din cauza deselor amenințări din partea Turcilor mulți boeri români căutau refugiul și odihna lor în acest oraș, astfel Brașovul a devenit un felu de emporiu, (schela) pentru comerțul oriental. Mai puțin importante în privința aceasta erau orașele situate în apropierea confineelor (granițelor) române, așa Alba Iulia pentru monetăria ce exista acolo.

Dacă ne întrebăm, cum au rămas Români transilvăneni de altmintrea destul de deștepți și ageri atât de înapoi în comerț și industrie pe timpurile acelea? Cum de nu și-au creat ei clasa mijlocie și orașe? Vom afla prea ușor un răspuns satisfăcătoriu

* (Un paricid cumplit.) Țiarele din România încep a se plânge pe di ce merge, pentru mulțimea celor mai crude crime, ce se repețesc încontinuu și tot mai des în cele variate nuanțe. Iată una petrecută în comuna Dărăști și în care victima este părintele unui fiu miserabil. Acesta făcend și planul de a ucide pe tată seu, l-a pândit pe timpul somnului și a turnat petroleu preste capul și hainele de pat a nefericitului, ear după aceea îi a dat foc. Bietul bătrân fu fript de viu. Criminalul uci-gași a mărturisit fapta dičend cu o răceală ne mai pomenită dičetoarea poporală: „Omul, dacă înbătrânește, pune-i paie și-l pârlesce.“ Paricidul acum își așteaptă pedeapsa meritată în pușcărie.

* (Otrăvire cu plumb). Mai dăunădi fiind chemat medicul, Dr. Löwy din Währing, la o familie foarte bogată, după ce mai mulți medici tractaseră deja, dar în zadar, pe un copil, care suferia de dureri de stomach îngrozitoare. El găsi aci un copil de cinci săptămâni, care era foarte slab și galben la față, sgârcindu-și mâinile și picioarele, și tipând într'una. Medicul căută să descopere cauzele acestei boale, dar nu găsi nici una, până când în cele din urmă își aruncă ochii asupra doicei, care lăpta copilul, și îndată se lămuri asupra cauzei boalei. Doica avea un chip foarte frumos, alb și roșiatic. Medicul își preumblă un deget pe figura doicei și i remasă pe el o porțiune serioasă de un fel de materie grasă de culoarea plumbului. Doica, după cum mărturisii singură, se spoia de mai multă vreme pe obraz cu un fel de suliman, care conținea plumb. Copilului apoi, cu ajutorul medicamentelor, ce i se dederă, se făcu în curend bine; ear doicei i s'a interzis de a mai folosi asemenea mijloace de frumusețe. Avis mamelor, la cari nu le place a și alăpta inșele copii lor, ci i dau pe mână streină, să se îngrigiască de ei.

* Compania rusă Gagarin de navigațiune pe Dunăre a fusionat c'o altă companie tot rusească și a publicat tarifa generală a transporturilor, care vor fi cu 30 la sută mai eftine de cât a Lloydului din Pesta.

Fostul metropolit al Sârbiei Mihail, care se află de present în Bucuresci, se diče că este decis să rămăe în România și să se stabilească la o mânăstire.

* Distribuira regulată a apei, adecă canalizarea Bucureștilor a ajuns la stadiul de a se pune în lucrare. Cu această mare operă fu însărcinat Dl I. Tack, reprezentantul societății de canalizare belgiană. Prețul rezultat e de 46 lei 90 bani de metru curent.

* Linia ferată Titu-Târgoviște se va inaugura oficial la 19 Decemvre. La festivitatea inaugurării va fi de față și Maiestatea Sa Regele.

* (Furtună pe mare.) În săptămânile ultime a domnit un vifor permanent pe mările mediterane și oceanul atlantic; o mulțime de catastrofe s'au întâmplat în ăst timp din această cauză pe mare. Așa în portul orașului Adalia, în Mediterana s'au inecat șase vase mari și cincisprezece mai mici. Din oamenii lor n'a scăpat nici unul. Pagubele cauzate în Adalia sunt colosale.

* (Espedițiune la capul Horn.) Doctorul Hyades a cetit la academia de sciințe din Paris un raport asupra florei, faunei și constituțiunii geolo-

(mulțamitor). Doi factori au contribuit la starea primitivă (veche), în care aflăm comerțul și industria. Legile asupritoare țineau pe român în lanțurile sclăviei și în necultură, ear protecțiunea și favoarele acordate streinilor delăturau ori-ce element indigen (din loc) și dedeau ocașiune (prilej) numai străinilor de a se îmbogăți. Acești doi factori au împedecat pe român să progreseze și l'a făcut sclav în pământul străbunilor sei.

II.

Cu începutul seculului al 18-lea s'au inaugurat o epocă nouă în vieța popoarelor europene. Mișcarea începută încă dela 1790 în Francia au inaugurat principii noi de libertate și egalitate, cari cu încetul străbătură pe întregul continent, făcără ca pretutindenea popoarele robite să caute a scutura lanțurile sclăviei. Nuorii întunecați ai servilismului au început a se împrăscia și pe firmament apare steaua libertății.

Evenimentele din anul 1848 n'au fost altceva, decât îmbrățișarea acelor principii din partea tuturor popoarelor apăsate și eliberarea lor din jugul feudalismului: mântuirea lor de robote, de dîle de clacă, de dijmă și ridicarea lor la aceleași drepturi cari le aveau și domniilor lor și participarea la toate beneficiile, ce le ofere statul.

(Va urma).

gice a regiunilor fuegiene (estimitățile de sud ale Americii de sud.) Vegetațiunea se opresce la 400 metrii. Fauna terestră e săracă; Dl Hyades nu citează decât rare molusci, insecte diptere, patru deci de specii de paseri, palmipede, vulpi, cănele domestic. Turbarea este necunoscută. Nu esista nici batracieni, nici reptilie.

Vr'o sută de indigeni au stat mereu pe lângă misiune. Cercetările antropologice au fost înlesnite prin buna lor voință. Fulgienii aparțin rasei to-gale, limba lor este aglutinată și n'are dialecte. Ei nu cunosc scrierea. Numărtoarea nu trece preste nrul 3. De aci înainte cu toate aceste ei numără pe degete. Documentele statistice, culesse nu dovedesc, că rasa este pe cale de a se stinge. Globulele sângelui par la dâșii mai puțin numeroase ca la rasele europene. Alimentarea lor este cu totul animală, ei se hrănesc mai cu seamă cu pesci ferți, sau de jumătate prăjiți; nu se servesc de nici o beutură fermentată și beția este cu totul necunoscută. Le place culoarea roșie și conformă împreună celorlalte colorii. Obiceiurile lor nu cer nici diformare nici mutilare a noilor născuți; portul lor se compune dintr'o pele de vacă aruncată peste umeri. Femeile poartă afară de aceasta un vestmēt de pudoare. Ei nu cunosc danțul, nu practică nici o artă plastică. Au caracterul expansiv cu oare care nuanță de melancholie; nu sânt antropofagi și nu maltratează nici pe bătrâni nici pe femei, cu condițiune însă, ca să le fie credincioase. Nu s'a observat la dâșii nici un rit. Ei nu par a avē nici o credință religioasă, nici o idee despre nemurirea sufletului, Sărutatul le este necunoscut; pudorea se manifestează la femei. Poligamia esista în stare de escepțiune. Adulterul este pedepsit cu bătaie. Ei n'au nici șefi, nici sclavi. Ei își procură focul prin frecarea a două pirițe. Armele lor sânt numai ofensive.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

O broșură cu titlul „Biserica română.”

(Urmare).

Bisericii grecesci — înțelege domnul Marcu biserica răsăritului — *i-au scēat toate fântānile de viață în privința activității ei, dīce dnul Marcu; biserica grecească n'are bărbai cu învățături înalte; poporul de sub scutul ei a cădūt în întunerecul nesciinței, din contră biserica Romei! deci noi românii sē nu ne alăturăm la un corp paralizat, dīce Dsa, ci originea și interesele vieții noastre reclamă dela noi a ne pune cu Roma în relațiune, care are toate fontele? vieții și a cărei activitate se întinde peste toate marginile pământului.*

Romei avem sē-i mulțămim desceptarea limbei române, — anume acelora dintre romāni, cari unindu-se au primit educațiunea în Roma, — acesta este înțelesul vorbelor dlui Marcu.

Adecă sē spunem adevērul curat dlui Marcu, prin scirea sa de iață nu ne-a spus nimica ceva nou, ci tot acele frase, figuri și amāgiri, cari ne-am datat ale auđi și dela alți de pānura Dsale.

Toate acestea argumentări sofistice le aflăm și în cuvēntul de instalare al fericitului metropolit Alecsandru Sterca Șuluț, tipărit în Buda la anul 1852, pe cari l'a adresat tuturor romānilor și pe care l'a trimis nu numai la credincioșii sēi uniți, dară clandestine și la mai mulți preoți greco-orientali în acele părți, unde credea, că poate vēna oamēni.

Ca sē se convingă și domnul protopop Ioan Marcu din Sat-mare, că Dsa n'a fost original în ideia sa vom cita câte-va pasage din broșura metropolitului — atunci episcopului Șuluț — pag. 15.:

..... „Strāmoșii nostri au adus religiunea și credința lor — această comoară dumneđească —

din Roma, episcopii protopărinților nostri și preoții au primit sântēnia lor prin mānile patriarhului, care ocupă āntāiul scaun apostolic în Roma și învēțatura din buzele sante de aur ale dumneđeescilor apostoli Petru și Pavel. Ce laudă, ce gloriă, ce mângāiere sufletească este aceasta pentru noi. Noi românii n'am avut dară trebuința sē învățăm religiunea și credința apostolică dela greci și dela patriarhii din Constantinopole, Alecsandria, Antiochia și Ierusalim” etc.

Pag. 19.:

„Bucuria noastră, mângāierea noastră, nu se termină aci, ea ni se măresce, dacă precumpānim aceea impregiurare însemnată — ascultați-mē romānilor — impregiurarea de cea mai mare însemnatate pentru națiunea noastră, că pre noi ne leagă de capul bisericii apostolice afară de legăturile credinței și cele ale sângelui și ale naționalității. Cāt de amară poate fi pentru inima romānului aducerea aminte despre aceea, ce pagubă a cauzat romānilor domnirea unei ierarchii străine a grecilor și a sērbilor etc.

Auđiți și înțelegeți dară voi toți, Oh, romānilor, căți sūnteți dela Marea neagră și dela Tesalia până dīnceace de Carpați în Tisa, auđiți Vē rog și înțelegeți! că pe seama noastră afară de sânta unire cu apostolescul scaun al Romei, — pe care toți dumneđeesci și sântii părinți în soboarēle a toată lumea și pravila i cunoaste de cap a toată biserica — nu este pe seama noastră mântuire etc.

A ne arunca în față nouă romānilor ortodocși obscurantismul bisericii grecesci, ba a numi chiar „o rosine” — precum dl Marcu — că noi românii ne ținem de biserica orientului, aceasta este o parolă vechiă a propagandiștilor, la care în anumite timpuri au fost angajați dela cel din urmă preot unit până la ministrul de stat. Noi în punctul acesta vom rēspunde dlui Marcu cu un discurs al metropolitului Șaguna cu ministrul de culte ultramontan Leo Thun, în anul 1857 — care precum ni l'am estras dintr'un memorial al fericitului metropolit Șaguna il reproducem aci tradus de pe germānesce.

Presentāndu-se episcopul, mai târziu metropolitul Șaguna în 7/19 Septembrie 1857 la ministrul de culte Thun după unele cuvinte introducētoare de curtuasiă, întimpină ministrul pe Șaguna cu următoarele:

„Escelenția Ta greșesci, dacă pretinđi pentru biserica Escelenției Tale aceleași drepturi, cari le are biserica catolică: pentru că ne avēnd biserica greco-orientală pre un papă și un centru pentru biserica, aceasta nu poate da regimului imperial acele garanții, ce le dă biserica catolică. Nici nu se poate apela ceva unde-va dela consistoriu, *preoțimea greco-orientală este necultă, fără cunoscințele necesari, pe când preoțimea catolică partea cea mai mare e cultă; atarā de aceea în Roma sūnt multe congregațiuni, cari priveghiază astfel preste dogme, că un episcop catolic nu poate comite nici un lucru arbitrar, căci dela el se poate apela la arhiepiscop și dela acesta la Roma; episcopii catolici mai au capitulul lângă sine, care asemenea constă din bărbai luminați și regimul imperial află și în acestia o garanție contra arbitrarității episcopului. De aceea aflū de o necesitate urgentă ca în ședințele consistoriului sē fie de față totdeauna un comisariu impērātesc oare-cum ca controlă din partea regimului, ca sē nu se întēplele cuiva nedreptate.*”

La acestea a rēspuns Șaguna:

„Eu nu mē pot impretini cu aceste vederi ale Escelenției Tale, pentru că nu sūnt luate din vieța bisericii mele; de aceea sūnt silit a obiecta, că dacă după vederile Escelenției Tale, — s'au ivit careva iregularități în conducerea diecesei mele, acele nu se derivă din instituțiunile bisericii greco-orientale,

nici din volnicia mea, ci din impregiurări din afară adecă de acolo, că regimul antemarcal și principii transilvani au supus biserica mea la atari mē-suri, ce o au adus până la prăpastiă și ruină etc. Șaguna rēspunde mai departe: regimul imperial sē s'indestulească cu garanția aceea, care o dă biserica noastră prin instituțiunile și canoanele ei, pe basa cărora episcopul conduce eparchia sa; și de oare ce noi după acelea conducem biserica și pe creștinii nostri, după acele regule și instituțiuni i conducem la fericirea cerească, în fine de oare ce noi ne aflăm ca supuși ai împērātului în patria noastră și afară de aceasta nu eșim pe calea apelațiunei, sūnt tare convins, că aceste impregiurări dau garanția mai de ajuns și mai tare spre liniscirea regimului imperial în privința purtării diregătoriei noastre episcopesci, de cum poate fi aceea, pe care o poate da Roma regimului imperial pentru faptele episcopilor sēi.

„Bisericii noastre” — continuă Șaguna — „fără cauză i se aruncă, că nu are un punct central. Punctul central al bisericii noastre este unitatea învățăturii ei, care se urmează de toți credincioșii ei. Nu e vina bisericii noastre, că în cele de afară ale ei nu domnesce pretutindēnea uniformitate, pentru că regimurile politice, sub cari stă biserica greco-orientală și trăiesc credincioșii ei, au deosebite principii unele mai liberale, altele mai puțin liberale. Adevērat, că în biserica noastră nu sūnt canonici, dar sūnt alți dignitari bisericesci, cu cari episcopul se consultează în afacerile diecesane, care consiliu după terminul nou se numesce consistoriu.

În privința aceea, că preoțimea noastră nu e așa de cultă, cum ar trebui sē fie, am de a observa că biserica, care țintesce după lumină nu e de vină, ci vina o poartă timpul și impregiurările vitrege, în cari am trăit și pozițiunea, în care regimul antemarcal a aruncat biserica noastră prin legile nedrepte, ce le a adus în privința ei. Aci mai adaug, că pentru creștin în deobsc și pentru stat e bine și de folos, dacă preoțimea are sciința: trebeu însă sē o spun pe față, cu mult este mai bine, mai de folos, dacă preoțimea este morală, cu frica lui Dumneđu și plină de evlavie. În această categoriă din urmă pun eu preoțimea mea, și spre basarea aserțiunilor mele mē provoc la fatalii ani 1848 și 1849. Acești ani arată, ce ținută a observat preoțimea mea, pe care unii o a negrit a fi necultă, deși în sine cultura și necultura sūnt noțiuni foarte relative. Preoțimea mea, cu adevērat nu cetesce nenumeratele gazete și broșuri, totuși are și ea cărțile sale, ce le cetesce și aceste cărți sūnt mai bune, ca diarele și broșurile din timpul de ađi. Ea cetesce pe Sântul Vasiliu, pe Sântul Ioan gură de aur, pe Sântul Gregoriu, pe Sântul Efreim Sirul, biblia și alte multe cărți, ce posedē biserica noastră; pentru că din aceea impregiurare, că librării din Viena nu au în boltele lor cărți de ale noastre bisericesci, nu se poate conchide că biserica noastră nu ar avē cărți etc.

La acestea reflectă ministrul: Eu nu pot ca catolic sē incuviințez aserțiunile Escelenției Tale, căci nu convin dogmelor bisericii catolice; apoi Șaguna: Eu vorbesc de biserica noastră și instituțiunile ei, nu voesc a deschide vre o polemiă față de altă biserica. Datorința mea estesē represent și apēr biserica mea, fără ca sē voesc cu aceasta a atinge pe altă biserica. Eu aprețiez la Escelenția Ta aceea, ce ați spus, că adecă sūnteți catolic: nu pot primi însă pārerile Escelenției Tale, ce le ați manifestat ca catolic în contra bisericii mele.

După aceea dīse ministrul: Rēmān la credința mea și mē mir, că nu vor toți sē recunoască pre papa. Aceasta ar ușura mult lucrul și propriamente toată atacerea s'ar reduce la cestiune de onoare. Cu toate aceste eu sūnt om tolerant etc.

(Va urma).

Nr. 418. [628] 2-3

CONCURS.

Pentru întregirea parohiei vacante, de clasa a III-a Bodogaia inferioară cu filiile Fiatfalēu și Uisechel, protopresbiteratul gr. or. al Sighișoarei, se escrie concurs pe baza ordinațiunei Preaveneratului consistoriu archidiecesan ddto 4 August a. c. Nr. 2350 B. cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegrafatul Român.”

Emolumentele sūnt:

1. Casa parochială, cu grādină de legumi și pomē, pentru îndeplinirea edificatelor economice, cari lipsesc în present, s'a făcūt dispozițiunile necesare.

2. Folosirea a cinci dārabe de pământ, din cari unul fēnaț, celelalte patru de arat cu un venit anual de 65 fl.

3. Dela 12 familii câte o claiă de grān, claiă de 30 snopi computeate în bani 37 fl.

4. Dela 41 familii socotiți și vėdūvii și vėduvele, 164 ferdele cucuruz nesfārmāt mēsurā vechie, cari dau un venit anual de 74 fl.

5. Folosirea cimiteriului cu un venit anual de 5 fl.

6. Dela 25 familii prestarea de ajutoriu, drept clacă la lucru, amēsurat stārei parochienilor cu carul sau cu palma, care dă un venit anual de 20 fl.

7. Venitele stolari, preste tot computeate aduc un venit anual de 30 fl.

Doritorii de a ocupa această parochiă au de a-și așterne petițiunile instruite conform dispozițiunilor Sta-

tutului organic și a Regulamentului congresual, la subscrisul oficiu protopresbiteral în terminul susindicat. Concurenții, cari vor posedē cunoscința limbei maghiare, vor fi preferiți.

Sighișoara, 10 Novembre 1883.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișoarei.

În conțelegere cu comitetul parochial concerninte.

Demetriu Moldovan m. p., adm. ppresb.

OLEIUL PENTRU AUĐ,

perfecționat de Dr. M. Deutsch vindecă ori ce **asurđială**, care nu este din nascere; dacă cineva **aude greu, îi cantă urechia, îi ține sau îi curge** cu oleiu se se poate cura radical.

Mulțămită publică, 12 ani întregi n'am auđit cu urechia dreaptă absolut nimic. Spre a paralisa acest rēu, am fost necesitat sē călătoresc de două ori la Viena, ca sē consult pe renumitul doctor de urechi și profesor vienez. Durere nici el nu mi-a putut ajuta! **Din norocire** însă am dat preste **oleiul pentru auđ** din depositul general a lui Iulius Graetz. Întrebunđand acest remediu **o minune nespūsă** se întēmplă cu urechia mea. **După ce am folosit de trei ori** m'am vindecat radical; Dđeu sē i prelungească viața inventatorului acestui minunat **oleiu de auđ**, ca sē mai poată aduce servicii omenimei.

Plevnic, comitatul Trencsen, Ungaria Emerich de Zental, proprietar mare.

Acest **oleiu pentru auđ nefalsificat** împreună cu arătarea modului de întrebunđare se poate căpāta pe lângă prețul de 2 fl. 40 cr. direct dela depositorul general Iulius Graetz, Viena, Sechshaus, Hauptstrasse 47.

[621] 3